

MAGYAR KURIR

A' FELSEGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLIKIRALY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken Aprilis 28-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Parlamentomi beszélgetések.

A' Lord Liverpool' beszédjének summázatja a' Felső-házban: —

Leg előbb is a' Párisi Kötésre kívánta vonni a' több Lordok' figyelmetességét. Azt jegyzette-meg, hogy az összeszövetkezett Hatalmasságok ebben rendkívül való nagy lelküséget bizonyítottak Frantzia országhoz, és hogy ez nagyon betsületes Kötés Frantzia Országra nézve. Azután általment a' *Fontainebleau* Kötésre, a' melly személyesen Napoleont illette. Leirta azt a' revoluziót, a' melly Párisnak elfoglalása által okoztatott az Országlószekekre nézve. Ezen környülállások között projektáltatott Frantzia ország' fejének, hogy válasszon magának egy távol való lakhelyet, a' melly tsak egyedül való eszköz vala arra, hogy Frantzia országban a' hazafiak között való hadakozást megakadályoztatni 's a' Marschalokat megnyerni lehessen. Bonaparténak még nevezetes várak és feleseregek valának birtokában, 's ez a' környülállás indította az összeszövetkezett Hatalmasságokat arra, hogy úgy tselekedjenek, a' mint tselekedtek, hogy azokra a' dolgokra réa álljanak a' mellyekre állottak. Mihelyest ez az Alkú megkötöttet, ezt mégtartani kötelesek valának a' Fejedelmek. Mondattatott: hogy hát miért nem őrizték jobban meg *Bonapartét* Elba szig-

getén? Ennek oka az, hogy ő nem úgy volt ott, mint fogoly, hanem úgy, mint a' kinek Fejedelmi jus engedtetett vala ezen szigeten. Ugy megőrizni ezen szigetet, hogy arról egy személy el ne szökhesen, arra az egész Anglus hajós sereg elegendő nem lett volna. — A' *Fontainebleau* kötésnek ezt a' feltételt tették vala a' Szövetségesek fundamentomává, hogy Bonaparte egészen 's leg kisebb kikötés nélkül mondjon-le a' Frantzia koronáról. Az a' lépés tehát, mellyet ő most tett, ezen Alkúnak, 's az akkor tetetett egész egygyezésnek, nyilvánosságos megrontása. Ha a' visszazamenetelre őtet a' Frantzia nemzet hívta volna meg, úgy a' Frantzia nemzet szegte volna-meg az Alkút. De nem a' nemzet hívta őtet vissza, sőt ennek akarata ellen jelent-meg, és az Országlást katonai erő által tette ismét magáévá, melly környülállás ezt a' mostani revoluziót Frantzia országban minden előbbeniéktől megkülömbözteti. Azta' veszedelmet, mellyet Anglia' nyugodalmának és békességének ez okoz, el nem titkolhatja az ember maga előtt. Ennek, és annak meggondolása, hogy ő Bonapartéval a' békességet fenntartani lehetetlen, igen valódi felelmekre adhatnak okot. De azoközben még azért tsakugyan nem tanátsaljuk mi a' Parlamentumnak azt, hogy bebehurgya lépéseket tegyen; a' mitanatslasunk tsak az,

hogy azokat a' környülállásokat, mellyek közzé Anglia most helyheztetve van, meg kell fontolnunk. Ezek a' környülállások olyanok, hogy nekünk tsak e' kettő között engednek szabad választást, úgy mint: hogy vagy mindjárt hadakozzunk, vagy pedig felfegyverkezett oltalmazó állapotba helyheztesük magunkat. A' Parlamentumtól azonban nem lehet kívánni, hogy ezen szempillantásban mindjárt meghatározza, hogy a' kettő közzül melyiket kelljen választani, mert ennek meghatározása nem Angliát egyedül, hanem egész Európát illeti. Erre nézve tehát értekezésbe kell botsátkozni a' Szövetségesekkel, 's egygyet kell velük érteni, hogy a' kettő közzül melyiket kelljen választani. De akár melyik választódjék, az előre való készülétek, minden esetben elmúlászthatatlanul szükségesek. —“

Ezen Lord után Greenville és Grey Lordok beszéltek, azt javasolván mind ketten, hogy most ne is vizsgálják az okát a' már meglévő veszedelemnek, hanem a' felett tanátskozzanak, hogy miképpen menekedhessenek meg tőle. A' felfegyverkezésnek állapotját olyan szükségesé tették a' környülállások, hogy azt elkerülni már most lehetetlen, a' melyre nézve hasonlóképpen elkerülhetetlen az, hogy a' Szövetséges Hatalmasságokkal értekezésbe botsátkozzanak az Angliai Ministerek. —

Az Alsó-házbéli beszédeknek folytatása Apr. 7-dikén: —

A' Ministerekkel ellenkező részen lévő tagoknak külömbkülömbféle ellenvetéseik után Castlereagh mondott-el egy hosszú beszédet, a' melly réánk nem-Anglusokra nézve tsak ennyiben is igen méltó a' nagyobb részint való lefordíttatásra, hogy az időnkbeli történeteknek folyamatját nagyon világosítja. Mi érdemeseknek tartjuk magunkat Olvasóinknak megelegedésekre, ha ezen beszédnek igen rövid summaráját értelmesen elő adhatjuk. Probatételünk e' képpen következik: —“

„Soha sem éreztem, úgy mond, politikai pályafutásomban olyan nagyon, mint most, az új történeteket illető tanátskozásoknak fontosságát. Az én utolsó időkbéli iparkodásaim oda czéloztak, hogy az a' Státufok' régi társasági systemája helyre álltassék, a' mellyet illy kemény vonaglások semmivé tettek vala, oda nézvé ezen iparkodás által, hogy bizonyos, másoktól nem függő, Státusmassák álltassanak fel, a' mellyek közzül mindenik elég erőss legyen arra, hogy az egyenlő mértéket fenntarthassa, és hogy egy katonai lábbon álló nemzetnek pusztításait 's erőszakos bérontásait, mellyek az utolsó 20 esztendő alatt illy sok inséget okoztak a' világnak, megakadályoztatni lehessen. Mihelyest ez a' katonai Systema egy olyan fő alatt helyre álltattna, kinek ereje a' fegyveres seregeknek ő hozzá viseltető hajlandóságokon fundálódik, nyilvánóságos dolog az, hogy ez a' fő és ez a' fegyveres erő Európának tsendességét ismét megháborítani és mind azokat az inségeket vissza hozni fogná, mellyektől a' világnak ezen része mostanában megmentetett vala.“ — Ezen és több ilyen közönséges előre való megjegyzések után, leszáll a' Minister a' dologra, és így folytatja beszédét: —“

„Most elég leszen a' Parlamentumnak ezen két pontokra figyelmeznii — *először* hogy az új történetek olyan veszedelemnek tették ki Európát, hogy erre nézve Nagy Britanniaúnak lehetetlen volna fel nem fegyverkezni — és hogy *másodszor* neki hasonlóképpen lehetetlen volna a' Szövetségesekkel egygyetértve nem dolgozni. A' Parlamentumnak hajlandónak kell lenni olyan eszközöknek elővételére, a' milyent most ezen környülállások kívánuak; fenntartván azonközben magának ezt a' just, hogy későbbre a' dolgot a' szerént megvizsgálja, mint a' környülállások továbbá meg fogják kívánni. —

„Szükségesnek tartom továbbá, e' képpen folytatja szavait a' Minister, ez úttal

még a' következendő pontokat megmagyarázni a' közönség előtt — Közönséges vélekedés vala az, hogy a' *Fontainebleau* Alkú tsupán tsak az öszszesövetkezett Hatalmasságoknak azon ellenség eránt viseltető nagy lelkűségekől vette volna eredetét, a' ki már az ő kezekben vala, 's következéskepven, hogy a' Szövetségesek nem okoson és nem elég előre való vigyázással tselekedtek volna, hogy Bonapartének nagy lelkűséggel megegedték azt, hogy Elba szigetére mehessen, a' melly engedelemmel ő visszaélhetett. De jegyezzük meg a' következendőket: *Napoléon* nem valamelly meghivattatásra, hanem egyedül tsak annak a' jusnak fundamentomán jött vissza, a' melly, mind ő mondja, az ő előbbeni hatalmából veszi származását. Akár melly tévedést tehattünk is mi, ez tsak a' nemzeti nagy lelkűségnek következése; *Bonaparte* maga egészszen meggyőzöttetve van a' felől, hogy a' Parlamentum ezt a' hibát nem fogja kritizálni. Ő tudja azt, hogy a' Frantziáknak valamint szintén más akár melly nemzetnek is jussa van arra, hogy az *Anglusoktól* nagy lelkűséggel való bánást várjon, ha ezen nemzetek önnön magokat olyan állapotba nem helyheztesik, hogy az *Anglusoknak* lehetlenség legyen erántok nagy lelkűséggel viseltetni, a' nélkül, hogy tulajdon hazájok ellen igasságtalanságot ne kövessenek el. Frantzia ország nem panaszkodhat *Anglia* ellen; az ő régi határai néki meghagyattattak, sőt imitt amott néminéműnevedést is kapott; tölle semmi terhes hadi adók nem kívántattak, sőt még azok a' ritkaságok is meghagyattattak nálla, a' mellyeket prédálás által szerzett vala minden idegen országokban öszsze. Azonközben tsakugyan mind ezek mellett sem lehet azt mondani, hogy abban az időben, mikor a' *Fontainebleau* Alkú készült a' folytatott hadakozás Bonapartét magát a' Szövetségeseknek kezébe szolgáltatva vol-

na. Ő a' hadakozást Frantzia országnak Déli tartományaiban talám még sokáig nyujthatta volna. A' mi pedig ezen Alkúnak fundamentomos feltételét illeti, én (*Lord Castlereagh*) ezért semmi személyes számadással nem tartozom; az a' felett való megégygyezés az én Párisba való érkezésem előtt már megesett volt. Az Orosz Császár oly elfogadhatónak lenni tartott egy ilyen Alkút, hogy az nem tsak egy tsupa nagy lelkűség' Aktájának, hanem egyszersmind *Politikai Eszköznek* is lenni nézettessék. A' dolog azon fundálattott, hogy abban az időben mikor *Bonaparte* Páris mellé vissza érkezett volt még egy hozzá hűséges ármáda vala vezérlése alatt. Attól is tartott az Orosz Császár, hogy a' hadakozás folytattatván még sok Frantzia seregek tsatolhatnák magokathozzá. Már ekkor még tsak a' *Marschal Marmont*' seregének hajlandósága felől sem lehetett az ember egészszen bizonyos. Az akkori, ideig való (*interemalis*) Frantzia országlószék azon az okon hagyta helybe ezt az Alkút, hogy bajos lenne jobbra szert tenni. Én (*Lord Castlereagh*) Párisba megérkezvén megtettem jegyzéseimet azeránt, hogy egy ilyen embert a' maga előbbeni birodalmához 's még egy más Országhoz, a' melly ehez éppen hasonló gondolkodással birhat, ilyen közel hagyni veszedelmes volna: hanem meggondolván, hogy néki más lakhellyet találni, a' melly éppen ilyen veszedelmes nem lenne, igen bajos volna, vissza vettem ellenvetéseimet. Ösztán azt is nagyon lehetett gondolni, hogy a' *Bonaparte*' lemondása által a' közte és seregei között való öszszekötetődés feloldoztatván 's ezen seregek a' *Király*' hűségére megesküvén, néki többé nem lenne módja arra, hogy Frantzia országnak vagy Európának tsendességét meghaborithassa. Egyébaránt egészszen bizonyos a' Kötésnek foglalatjából az, hogy a' Szövetségeseknek czélja telyességgel nem volt, *Bonapartét* ugy nézni *Elba* szigetén,

mint foglyot. Néki kétségen kívül szabad-
nak kellett tartatni mind addig, míg a' kö-
tést meg nem szegte. Az Angliai Or-
száglószerk telyességgel nem gondolta ma-
gát kötelesnek lenni arra, hogy Elba
szigetét különös őrizet alatt, vagy bészárva
tartassa, azért, hogy azt *Bonaparte* oda
ne hagyhassa; és valósággal erre Nagy
Britanniának egész ereje nem is lett volna
elégséges. Anglus Oberster Campbell
ugyan elkísérte Bonapartét Elba szigetére;
de szabadság engedtetett néki (ezen Ober-
sternek), hogy azután lakását akár ott
akár Livornóban vehesse. Minden napon-
ként való strázsát nem lehetett ott tartani;
's azt Bonaparte meg sem engedte
volna. Sőt ha akkor, mikor Bonaparte
ezt a' próbát tette, ott a' szigeten lett volna
is az Oberster, még sem tehetett volna
néki semmi akadályt. Ott jelen volt
egy *Richie* nevű Anglus a' szigetnek
egygyik kikötőhelyében: de két politziai
strázsát rendeltek melléje, 's éppen így
történt volna a' dolog Oberster *Campbell*-
el is, ha ott lett volna. Az elevezéshez
igen kevés készületek kívántattak; néhány
órák alatt mindenek készen lehettek. —

„A' mi pedig azt a' fizetést illeti, a'
melly ezen Kötésben Bonaparténak ígérte-
tett vala, igen szerentsétlen környülállás-
nak lehetne tartani annak megmútattathat-
tasát, hogy ez a' Kötés ebben a' részben
megrontatott volna. A' Szövetségesek ugyan
egy általjában megbántatottnak lenni tart-
hatták ezt Bonapartétól, az által, hogy ő
igen sok testörzöt tartott, és hogy *Korsik*
a' szigeten verbuáltatott; és ha ő úgy
ítélt, hogy néki van a' Kötésnek megsér-
tetésiért való panaszra oka, azon Hatal-
masságokhoz kellett volna panaszával járul-
ni, kikkel a' Kötésre lépett vala. A' Szö-
vetséges Hatalmasságoknak jussok volt ar-
ra, hogy ezen Kötésben tétetett ígéretek-
nek betöltését valamint Napoléontól, úgy
úgy a' Frantzia Királytól is megkivánnják,
ha szintén az utolsó ezen Kötésben, egye-

nesen maga részt nem vett volt is. Midőn
én (*L. Castlereagh*) utóbbszor Párisba jár-
tam, hallván, hogy Bonaparte, ágyúit és
egyeb készületeit eladni kéntelenítettett
légyen azért, hogy pénzt kapjon, a' Fran-
tzia Királynak 's az ő Országlószerkének
eleikbe terjesztettem, hogy melly vesze-
delmes lenne, Bonapartének helyes okot
adni arra, hogy a' Kötésnek valamely ré-
szében való megsértetetéséért panaszolkod-
hassék. *Bonaparte* azonközben soha nem
panaszolkodott a' Kötésnek megfertetéséért,
maga sem mütatta semmi tselekedete által,
hogy ezt a' Kötést megesmerné. E' szerént
reménleni lehet, hogy ezen túl semmi be-
széd nem fog lenni arról, hogy ezt a' Kö-
tést a' Szövetségesek megrontottak volna.
Itt a' Parlamentumban azonközben most
semmi szó nincs a' hadakozásról vagy bé-
kességről. A' kérdés csak ez, hogy szük-
ségesek-e az előre vigyázásból való készü-
letek? További kötelessége Angliának az
után ez: Hogy, az Európai Hatalmas-
ságokkal való egygyetértésben, vagy haboru-
nak folytatásához kezdjen; vagy pedig, hogy
ugyan ezekkel való basouló egygyetértés-
ben, olyan előre való vigyázásbéli eszkö-
zökhöz nyúljon, a' milyeneket a' környül-
állások kívánni fognak. A' Státus' bátor-
sága semmi a' fele kimélőséget meg nem
enged, a' melly más időben megeshetne; a'
veszedelem most nagyobb mint valaha volt;
Frantzia Ország ismét olyan katonai Stá-
tusfá lett, a' hol minden egyéb rend- és
karbélieknek a' katonaságtól kell függeni.
De ezért csakugyan senki nem mondhatja
azt, hogy a' Bonaparte' visszaterése a' Fran-
tzia nemzet' munkája volna; tagadhatatlan
dolog az, hogy ez az utóbbi revolúzió
csak a' katonaság' munkája, a' melyről
ugyan ezért kétségen kívül fel lehet azt
tenni, hogy most a' maga új urának nem
tehet olyan szolgálatot, mint más környül-
állások között tehetett volna. Megeshetik,
hogy a' bajonétek mostanában halgatni
kényszerítik a' Frantzia népet: de bizonyos-

nak látszik lénni az, hogy ennek hajlandósága a' maga szeretetre méltó Királyához, a' kinek magaviselete éppen oly nemes és ditséretes vala, mint magakedveltetése, igen jó legyen. Egyéb eránt akár melly különbözők legyenek is Angliában a' vélekedések ezen nagy kérdésre nézve: hogy melyik volna e' kettő között tanátosab, az - é, hogy a' Frantzia országban most fennálló Hatalom meghagyattassék, vagy pedig az, hogy ennek még böltséjében való megfojtásán kell iparkodni? minden esetben kétségen kívül való dolog az, hogy elkerülhetetlenül szükségesek az előre való vigyázásbeli készülétek." Angliának java azt kívánja, hogy most azt a' hajlandóságot kitanuljuk, melytől az Európai Hatalmasságok lelkesítettnek, és nem azt, hogy az Európai népeket hebeburgya lépésekre vagy éppen az ó javokkal ellenkező hadakozásra ingereljük; végezetre, hogy győzzük-meg a' világot a' felől, hogy Angliának az előbbeni Coalitziókban (összszövetkezésekben) volt részesülései is, Európának közönséges és nem Angliának különös javára czéloztak."

Lord *Castlereághnak* ezen beszéde után ismét felszollaltak a' véle ellenkező részen lévő tagok, azt is mondván, hogy a' beszédjének valóságos czelzást nem érthetik; a' hadakozás ellen felhozni szokott ellenvetéseiket is előhordották; 's kivált a' Szövetséges Hatalmasságoktól Mártzius 13-dikán kiadatott Nyilatkoztatást élesen érdeklették. *Whitbread* jóvallotta, hogy ha helybe hagyatik a' Megköszönő irás, ilyen hozzáadással kell azt a' Régens Princzhez intézni. — „Kérettetik a' Princz, hogy mindent megtegyen a' békeségnek mind addig való megtartathatására, valameddig az ő Felsege Koronájának és Szövetségesei- nek bátorságával fennállhat.“ — De azt jegyezték-meg nemelyek, hogy a' Princz' Jelentésében semmi a' fele nem találtatnak, a' mi által valaki a' hadakozásra meghivattatna, tehát ez a' megjobbítás 220

voksokkal 37 ellen vissza vétetett, és a' Megköszönő irás minden hozzáadás nélkül meghatározottatott,

A' minden napi történeteknek folytatása Londonból, April. 9-dikén: — Ide ma egy Frantzia Kurir érkezett Parisból. Leveleket hozott a' külső dolgokra ügyelő Ministerhez Lord *Castlereághhoz*, a' mellyekre nézve nem akadályoztattak-meg a' Doveri kikötőhelyben, a' hova kiszállott, hogy Londonba jöhessen. Egyéb leveleken kívül, mellyeket hozott, szolgált egy az itt lévő Királyi Frantzia Követ- hez *de la-Castre* Grófhoz, a' tudni illik, a' melly minden idegen országokban találtató Frantzia Agensekhez közönségesen intéztette van a' Frantzia Ministeriumtól. A' másik szolgált az itt levő Frantzia fő Consúlhoz *Raynevalhoz*, melly által ez, mint a' *Napoléon* Agense, 's Angliai, Skótziai, és Irlandiai Consúlja, ezen tulajdonságaiban megerősített. — (Az itt említett levél, a' melly *Graf de la-Chartre*hez 's minden idegen országokban találtató Frantzia Agensekhez intéztette van, a' Parisi Monitör szerint ilyen útasításon végződik: — „Ha az úr alkalmatosságot talál arra, hogy azon Udvarnál, a' hova rendeltette van, a' külső dolgokra ügyelő Ministerrel beszélhet, adja tudtára neki, hogy a' Császárnak szíven semmi se' fekégyék inkább, mint a' békeségnek megtartása; hogy ő Felsege a' nagyságnak azon projektumairól lemondott legyen, mellyet ennekelőtte valósággal elintezett volt; és hogy már most az ő Felsege' kabinetjének Systemája, 's általjában minden dolgoknak minémüség-ei, ezen túl éppen más principumok szerint fognak folytatottatni, Fr- országban mindez előtt folytatottatnak.“

Ezen napokban az Anglusok két Frantzia kereskedő hajókat, mellyek között az egyik *Guadaloupéból* Havre, a' másik *Bordeauxból* *Dünkirchen* felé evezett, elöl találván őket, mint ra-

mint foglyot. Néki kétségen kívül szabadnak kellett tartatni mind addig, míg a' kötést meg nem szegte. Az Angliai Országglószék telyességgel nem gondolta magát kötelesnek lenni arra, hogy Elba szigetét különös őrizet alatt, vagy bezárva tartassa, azért, hogy azt *Bonaparte* oda ne hagyhassa; és valósággal erre Nagy Britanniának egész ereje nem is lett volna elégséges. Anglus Oberster Campbell ugyan elkísérte Bonapartét Elba szigetére; de szabadság engedtetett néki (ezen Obersternek), hogy azután lakását akár ott akár Livornóban vehesse. Minden naponként való strázsát nem lehetett ott tartani; 's azt Bonaparte meg sem engedte volna. Sőt ha akkor, mikor Bonaparte ezt a' próbát tette, ott a' szigeten lett volna is az Oberster, még sem tehetett volna néki semmi akadályt. Ott jelen volt egy *Richie* nevű Anglus a' szigetnek egygyik kikötőhelyében: de két politziai strázsát rendeltek melléje, 's éppen így történt volna a' dolog Oberster *Campbell* is, ha ott lett volna. Az elevezéshez igen kevés készülétek kívántattak; néhány órák alatt mindenek készen iehettek. —

„A' mi pedig azt a' fizetést illeti, a' melly ezen Kötésben Bonaparténak ígértett vala, igen szerentsétlen környülállásnak lehetne tartani annak megmútattathatását, hogy ez a' Kötés ebben a' részben megrontatott volna. A' Szövetségesek ugyan egy általjában megbántatottnak lenni tartották ezt Bonapartétól, az által, hogy ő igen sok testörzót tartott, és hogy Korsik a' szigeten verbuáltatott; és ha ő úgy ítélte, hogy néki van a' Kötésnek megsértetesiért való panaszra oka, azon Hatalmasságokhoz kellett volna panaszával járulni, kikkel a' Kötésre lépett vala. A' Szövetséges Hatalmasságoknak jussok volt arra, hogy ezen Kötésben tétetett ígéreteknek betöltését valamint Napoléontól, úgy úgy a' Frantzia Királytól is megkívánnyák, ha szintén az utolsó ezen Kötésben, egye-

nesen maga részt nem vett volt is. Midőn én (*L. Castlereagh*) utóbbszor Párisba jártam, hallván, hogy Bonaparte, ágyúit és egyéb készüléteit eladni kéntelenített legyen azért, hogy pénzt kapjon, a' Frantzia Királynak 's az ő Országglószékének eleikbe terjesztettem, hogy melly veszedelmes lenne, Bonapartének bellyes okot adni arra, hogy a' Kötésnek valamely részében való megsértetetéséért panaszolkodhassék. *Bonaparte* azonközben soha nem panaszolkodott a' Kötésnek megsértetésiért, maga sem mütatta semmi tselekedete által, hogy ezt a' Kötést megemerné. E' szerént reménleni lehet, hogy ezen túl semmi beszéd nem fog lenni arról, hogy ezt a' Kötést a' Szövetségesek megrontottak volna. Itt a' Parlamentumban azonközben most semmi szó nints a' hadakozásról vagy békességről. A' kérdés tsak ez, hogy szükségesek-e az előre vigyázásból való készülétek? További kötelessége Angliának az után ez: Hogy, az Európai Hatalmasságokkal való egygyetértésben, vagy háborúnak folytatásához kezdjen; vagy pedig, hogy ugyan ezekkel való basouló egygyetértésben, olyan előre való vigyázásbéli eszközkhöz nyúljon, a' milyeneket a' környülállások kívánni fognak. A' Státus' bátorsága semmi a' fele kimélőséget meg nem enged, a' melly más időben megeshetne; a' veszedelem most nagyobb mint valaha volt; Frantzia Ország ismét olyan katonai Státusá lett, a' hol minden egyéb rend- és karbélieknek a' katonaságtól kell függeni. De ezért tsakugyan senki nem mondhatja azt, hogy a' Bonaparte' visszaterése a' Frantzia nemzet' munkája volna; tagadhatatlan dolog az, hogy ez az utóbbi revolútzio tsak a' katonaság' munkája, a' melyről ugyan ezért kétségen kívül fel lehet azt tenni, hogy most a' maga új urának nem tehet olyan szolgálatot, mint más környülállások között tehetett volna. Megeshetik, hogy a' bajonétek mostanában halgatui kenszerítik a' Frantzia népet: de bizonyos-

nak látszik lenni az, hogy ennek hajlandósága a' maga szeretetre méltó Királyához, a' kinek magaviselete éppen oly nemes és ditséretes vala, mint magakedveltetése, igen jó legyen. Egyéb eránt akár melly különbözők legyenek is Angliában a' vélekedések ezen nagy kérdésre nézve: hogy melyik volna e' kettő között tapátosabb, az - é, hogy a' Frantzia országban most fennálló Hatalom meghagyattassék, vagy pedig az, hogy ennek még bőltséjében való megfojtásán kell iparkodni? minden esetben kétségen kívül való dolog az, hogy elkerülhetetlenül szükségesek az előre való vigyázásbeli készülétek." Angliának java azt kívánja, hogy most azt a' hajlandóságot kitanuljuk, melytől az Európai Hatalmasságok lelkesítettnek, és nem azt, hogy az Európai népeket hebecburgya lépésekre vagy éppen az ó javokkal ellenkező hadakozásra ingereljük; végezetre, hogy győzzük-meg a' világot a' felől, hogy Angliának az előbbeni Coalitziókban (összszövetkezésekben) volt részesülései is, Európának közönséges és nem Angliának különös javára czéloztak."

Lord *Castlereághnak* ezen beszéde után ismét felszollaltak a' véle ellenkező részen lévő tagok, azt is mondván, hogy a' beszédjének valóságos czelzását nem értetik; a' hadakozás ellen felhozni szokott ellenvetéseiket is előhordották; 's kivált a' Szövetséges Hatalmasságoktól Mártzius 13-dikán kiadatott Nyilatkoztatást élesen érdeklették. *Whitbread* jóvállotta, hogy ha helybe hagyatik a' Megköszönő irás, ilyen hozzáadással kell azt a' Régens Princzhez intézni. — „Kérettetik a' Princz, hogy mindent megtegyen a' békességnek mind addig való megtartatására, valameddig az ő Felsege Koronájának és Szövetségesei- nek bátorságával fennállhat." — De azt jegyezték-meg nemelyek, hogy a' Princz' Jelentésében semmi a' fele nem találtatnak, a' mi által valaki a' hadakozásra meghivattatna, tehát ez a' megjobbítás 220

voksokkal 37 ellen vissza vétetett, és a' Megköszönő irás minden hozzáadás nélkül meghatározottatott,

A' minden napi történeteknek folytatása Londonból, April. 9-dikén: — Ide ma egy Frantzia Kurir érkezett Parisból. Leveleket hozott a' külső dolgokra ügyelő Ministerhez Lord *Castlereághhoz*, a' mellyekre nézve nem akadályoztatták-meg a' Doveri kikötőhelyben, a' hova kiszállott, hogy Londonba jöhessen. Egyéb leveleken kívül, mellyeket hozott, szolgált egy az itt lévő Királyi Frantzia Követ- hez *de la-Castre* Grófhoz, a' tudni illik, a' melly minden idegen országokban találtató Frantzia Agensekhez közönségesen intéztette van a' Frantzia Ministeriumtól. A' másik szolgált az itt lévő Frantzia fő Consúlhoz *Raynevalhoz*, mellyáltal ez, mint a' *Napoléon* Agense, 's Angliai, Skótziai, és Irlandiai Consúlja, ezen tulajdonságaiban megerősített. — (Az itt említett levél, a' melly *Graf de la-Char- tréhez* 's minden idegen országokban találtató Frantzia Agensekhez intéztette van, a' Parisi Monitör szerént ilyen utasításon végződik: — „Ha az úr alkalmatosságot talál arra, hogy azon Udvarnál, a' hova rendeltette van, a' külső dolgokra ügyelő Ministerrel beszélhet, adja tudtára neki, hogy a' Császárnak szívében semmi se' felegyék inkább, mint a' békességnek megtartatása; hogy ő Felsege a' nagyságnak azon projektumairól lemondott legyen, mellyet ennekelőtte valósággal elintezetti volt; és hogy már most az ő Felsege' kabinetjének Systemája, 's általjában minden dolgoknak minémüségei, ezen túl éppen más principiumok szerént fogok folytatattatni, Fr- országban mindez előtt folytatattak."

Ezen napokban az Anglusok két Frantzia kereskedő hajókat, mellyek között az égygyik *Guadaloupéból Havre*, a' másik *Bordeauxból Dünkirchen* fele evezett, elöl találván őket, mint ra-

gadamánt, az Angliai kikötőhelyekbe vezették: de az országlószék' parantsojájára szabadon bocsátattak, 's útjokat, a' hova ezéloztak, tovább folytatták!

Frantzia Ország.

A' *Gazette-de-France* azt erőssíti, hogy Parisban a' fegyvertsináló műhelyekben több mint 10 ezer emberek dolgoznak szüntelen. — *Bonaparte Lucián* elútozott Párisból, de nem tudják hová, minthogy némely újságok azt erőssítik, hogy Helvétziába, mások, hogy Angliába vette légyen útját, különös követség lévén réa bizattatva. *Moncey*, *Jourdan*, *Brüne*, *Oudinot* és *St. Cyr* Marschallok, újabb megesküvés által adták-el Párisban April. 9-dik napján a' magok hűséget. Marschal *Soultrol* egy újság sem teszen semmi emlékezetet. — A' Királyi familiából két aszszonyok, ugymint az *Orleani* és özvegy *Bourbon* Hertzegnék, még Párisban vannak. Beszéllek; hogy Napoléon 300,000 Frank esztendőnként való fizetést ajánlott nékiek hóltok napjáig. *Fouche*, a' Politziai Minister, előadást terjesztett *Napoléon* eleibe, a' Királynak azon adósságai felől, mellyeket a' Király és a' K. Princzek idegen országokon tsináltak volt, és a' mellyek a' múlt December' 21-dikén a' Törvényhozó Kamarák által a' Státus' adósságainak lenni megesmérték. A' Minister' előadása szerént még 30 milliók találtattak meg nem fizetve lenni. Ő nem teszen ugyan semmi jóvallást a' maga előadásához, tsak azt iparkodik megbizonyítani, hogy ez a' summa nagy részint a' belső tsendességnek megzavarására czélzó próbatételekre 's a'

nemzet ellen való készülétekre fordítottatott volna. — A' *Monitörben* erőssített, hogy a' Királyi Udvari volt Ministernek Gróf *Blacasnak* a' Thuilleriában találtatott papirosos ládái megnyittatván sok olyan irásokra találtak azokban, a' mellyek sokaknak veszedelmesek lehet ek volna az új ország-lás alatt: hanem *Napoleon* nem akarta ezen irásokat megnézni és megparantsolta, hogy égessék-el őket. Tsak némely irásokat tartottak-meg, az olyanokat tudni illik, mellyek a' Státus' közönséges állapotját illetik, a' milyenek: a' volt belső Minister Abbé *Montesquiou*, 's a' Hertzeg *Benevent Dajot* nevű Agense' leveleik 's több más nevetlen irások, mellyek mind kiadattattak a' *Monitörben*. —

A' külfő dolgokra ügyelő Minister *Caulincourt* is terjesztett *Napoléon* eleibe egy előadást, melyben a' külső Hatalmaságoknak hadi készülétekről, 's egyéb e' félékről emlékeztvén, azt mondja, hogy *Napoléonnak* a' békesség' és a' Párisi Kötés' megtarthatásán való törekedése mellett is nem fog ártani, ha az előre való vigyázásbéli és törvényes készülétek Frantzia ország' részéről is megtétetnek. Említi egyebek között azt is, hogy azt az irást, mellyet *Napoléon* az Európai Hatalmasságokhoz tulajdon kezével irt vala, ezek nem fogadták-el. —

Ezt az irást már most a' közönséges újságlevelek a' világ' eleibe bocsátották, a' miut itt is következik: —

(Lásd a' Toldalékban)

Aprilis 26-ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 395 forintot Váltó-tzedulában. Egy Császár aranyért 18 forintot 18 krt.

Honnyi Levelek , Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 28.

A' Magyar Kurir 34-ik darabjához.

Magyar Ország.

A' katonaság eránt való hazafiuság. A' múlt Febr. 12-dik napján oly módon tartotta a' Miskolczi nem egygyesült Görög vallású kereskedő közönség önként való jó indulatjából az ő Felségeditsősséges születése napjának 's a' tsatázó mezőről való szerentsés visszaérkezésének emlekezetét, hogy nem tsak a' H. Rosenberg Könnyű Lovas Regementjének őrizeten itt lévő osztálya 6 salve-lövések által tett templomi tiszteletet, mellyet 120 mozsár ágyulövések követtek, hanem az egész itt lévő katonaság meghivattatván az isten tiszteletre, azután az egész tisztiseregnek ebéd 's 's estve, az előkelőbb személyekkel egyetemben, szabad bál, az ezen Osztályhoz tartozó altiszteknek 's köz katonáknak pedig, a' szolgálatra alkalmasoknak valamint a' betegeknek, az elsőknak t. i. az altiszteknek 2, a' köz embereknek pedig 1 forint adattatott a' közönfégtől, a' melly magát ezen kívül még az által is kiműtatta ezen szép alkalmatossággal, hogy a' Bétsben 1814-ben Május 24-dikén az invalidus katonaság' institútumának segítségére felállott intézetre, 3000 forintokból álló tőke pénznek 150 forint kamatját (interessét) határozta-meg közönséges megégygyezéssel, örökösön, a' Bétsi bets szerent, úgy hogy minden esztendőnként az ő Felsége születésének ditsősséges emlekezete napján tétetessék-le, a' mint ezen alkalmatossággal le is tétetett.

H i r a d á s.

A' Keszthelyi Georgikonnak Előljárói, arról tudósítják bizodalmassan a' Magyar

gazdákat, hogy abban valamint a' múlt Esztendőben, úgy ez idén is Május Holnap 20-dik napján fognak a' közönséges próbatételek tartatni, 's azokkal a' gazdaság külömbféle ágazatainak meg-bíralás végett való elő terjesztései öszve kaptasoltatni. Erre nézve köszönettel meg-emlékezvén azon érdemes Hazafiakról, kik tavall első mezei látogatásunkat jelenléteikkel meg-örvendeztetvén, minket barátságos tanácsok által, nagy haszonnal útasítottak, és bátorítottak: most is Jó-akarói a' Gazdaságnak tisztelettel mégkérettetnek, méltóztassanak magokat azon napra Keszthelyre megalázni, és mind nevendék Gazdáinknak az Institutumban tett előmenetelét megítélni, mind pedig a' Gazdaságnak gyakorlását, és folytatását is a' majorban, és a' mezőn, nem külömben számadásainkban meg-visgálni, és minket betses észrevételeik, 's javallásaik által támogatni. A' Georgikon némelly külföldi gabona nemekkel meg-gazdagodott, mellyeket mind szemben, mind mezei Virányaban elő fogja mutatni, 's azokból a' Kedvellőknek jövő aratás után, a' lebetős mennyiségben juttathat. Egy különös Kender fajtára is szer tétetett, melly 9. láb magasságra nyúl; továbbá ama híres HofWyli Feltenberg Urnak némelly föld-mivelő machinái fognak elő-terjesztetni, mellyek közül kivált egy nagy tökéletességre vitt vető-eszköz meg-érdemli a' Gazdák figyelmetességét, a' mellyel itten is már az idén több helyeken, és külömbféle gabona nemekkel 's egyéb magvakkal tétettek próbák; ezen kívül ugyan azon üdőben, azoknak, kik finom Kosokat kívándak szerezni, a' Georgikoni Birka-sereggel öszve szerkeztetett

nagyobb nemesítő seregből, még szörben
lévő egynéhány Kosokkal is szolgálhatunk.
Költ Keszthelyen Szent György Havának
12 dikén 1815.

A' Napoleon levele, mellyet külön-
külön az Europai Hatalmasságok között
mindenikhez akart küldeni, magyarul e'
képpen van: —

„Uram Bátyám! Értésire eshetett a'
múlt hónapban, hogy én a' Frantzia part-
ra vissza jöttem, Párisba megérkeztem,
és a' Bourbon familia elútozott. Ezen törté-
nétek' valóságos minémüségének eddig
tudva kell lenni Felséged előtt. Ezek egy
ellene állhatatlan erőnek, egy nagy nem-
zet' egy szívvel való akarátjának, a' melly
az ő jussait és kötelességeit esmeri, a' mi-
vei. Az az uralkodó Ház, a' melly erő
által adatott vala a' Frantzia népnek, már
nem vala néki-való; a' Bourbonok nem
akarták magokat annak sem gondolkodása'
módjához sem erköltsi tulajdonságaiboz al-
kalmaztatni. Frantzia országnak el kelle
válni ő tőlök. Az ő szava szabadító után
kiáltozott, az a' reménység, melly énge-
met legnagyobb áldozat-tételre határozott
vala, meg vala tsalattatva. Én megjöttem,
's az én népeimnek szeretete azon pontról,
a' hol a' partra kiszállottam, éngen' az én
fő várofomnak közepébe vitt. Szívemnek
első ohajtása az, hogy ezt a' nagy szerete-
tet, a' tisztességgel megégygyező nyugoda-
lomnak megtartatása által jutalmaztassam-
meg. A' Császári thronusnak helyreállitta-
tása a' Frantzia nép' boldogságára szüksé-
ges vala. Legédesebb gondolat az, hogy
azt Európa' tsendességének megerőssítésére
is, hasznosá tegyem. Ellegendő ditsósság tet-
te már, most egygyik majd másik nemzet-
nek zászlóit felféssé; elég gyakran kö-
vették már, a' sorsnak változandósága mi-
att, a' nagy győzedelmeket nagy szeren-
tsétlenségek. Mostanában egy szebb vias-
kodás' mezeje áll nyílván a' Fejedelmek előtt,
's én vagyok, a' ki arra legelőbb kilépai

akarok. Minekutánna én a' világ előtt nagy
ütközeteknek játékait mutattam, ennekután-
na kebvesebb érzékenységet fog okozni az,
ha a' békességnek áldásain kívül semmi ve-
télkedésnek tárgyát, 's a' népeknek boldo-
gittat-sokért való szent tusakodáson kívül
semmi mást nem fogunk esmerni. Frantzia
ország örömet 's egész kinyílt szívüséggel
kikiáltja ezt, mint ohajtásainak legneme-
sebb célját. Önön függetlenségének féltője
lévén a' más nemzetek függetlenségének határt
nem esmérő tiszteletben való tartását a'
maga politikájának megváltozhatatlan poli-
tikájává teszi. Ha, mint legnagyobb bizako-
dással hitekednek magamnak, a' Felséged sze-
mélyes gondolkodása is ez, ily módon hosz-
szú időkre bátorságossá tétetődött a' közönsé-
ges tsendesség; az igazság a' Státusok határa-
in thronus módjára emelvén fel magát, egye-
dül elégségesleszen az ő határaiknak meg-
őrzésére. Költ Párisban April. 4-dikén, 1815.

Már valamint Párisban úgy Stras-
burgban 's egyéb várakban is kilőtték a'
100 ágyut, minekutánna mindenüvé meg-
vitte a' telegrafus a' hirt, hogy végezetre
Marsiliában 's Antibesben is kifüggesztette
Massena a' három színü zászlót.

A' tábori tudósítások, mellyek tegnap
kijöttek Bétsben ezeket az újabb környül-
állásokat foglalják magában, hogy F. M.
Lajtnánt Gróf Ney per g már, a' Ronco
vizéig előnyomult vala 19-dikben a' melly
napon az eilenség már Ravenát is oda
hagyta vala, 's az ő hátulsó seregi kön-
nyü tsapatjaink által kergettettek. A' Ná-
polyi Király Faenzát 18 dikban oda
hagyván, úgy látszott, hogy Cesena mel-
lett sántzókat készített, 's ágyukat rakat
azokba.

A' miénknek Ferrara védelmezésében
kimutatott vitéz magokviseletekről is jött-
ki ugyan ekkor egy szép előadás, de ez
hoszszabb lévén, most nem adhattuk-ki.

Károly ő Cs. Fő Hertzegsége, ágyuk'
durrogása 's minden harangok' zúgása alatt,
Apr. 18-dikán megérkezett Moguntziába.